

A Fővárosi Ítéletábra a dr. Kelemen Anita pártfogó ügyvéd (**felperesi képviselő címe**) által képviselt felperes neve (**felperes címe**) felperesnek, a Deák József Sámuel Ügyvédi Iroda (**alperesi képviselő címe**; ügyintéző: dr. Deák József Sámuel ügyvéd) által képviselt **alperes neve (alperes címe)** alperes ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2020. január 15. napján meghozott 26.P.22.283/2019/10. számú ítélete ellen a felperes részéről 25., 26. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 63.500 (hatvanháromezer-öttszáz) forint másodfokú perköltséget.

A le nem rótt 784.000 (hétszáznyolcvannégyezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

- [1] A **Cím1** szám alatti lakóingatlan korábbi tulajdonosai a felperes és **Személy1** (felperes volt házastársa) voltak. A **Városi1** Tanács VB Igazgatási Osztálya az 1988. március 29-én kelt "**1.**" számú határozatával kisajátította az ingatlant, és cserelakás biztosítása mellett kártalanítást állapított meg a tulajdonosok részére. A határozat ellen a tulajdonosok fellebbezéssel éltek. A másodfokú szerv helybenhagyta az elsőfokú határozatot. A tulajdonosok pert indítottak a jogerős határozat bírósági felülvizsgálata iránt, a bíróság azonban a pert jogerős végzésével megszüntette. A tulajdonosok nem hagyták el a kisajátított ingatlant, ezért az alperes jogelődje, a **Városi2** Tanács VB Lakásügyi Osztálya az 1989. május 22-én kelt "**2.**" számú határozatával elrendelte a tulajdonosok kiköltöztetésének végrehajtását. A végrehajtás foganatosítására 1989. június 8-án került sor. A felperes a kisajátítással és a kiköltöztetés végrehajtásával összefüggésben több pert indított, részben az alperes, részben más személyek ellen.
- [2] A felperes a módosított keresetében 1989. június 1-jétől havonta 400.000 forint megfizetésére kérte kötelezni az alperest, elsődlegesen használati díj, másodlagosan kártérítés jogcímén. Kérte továbbá, hogy a bíróság kötelezze az alperest 5.000.000 forint sérelemdíj megfizetésére is. Álláspontja szerint

ingatlanának kisajátítására jogosulatlanul került sor. Előadta, hogy az ingatlan kisajátítása következtében elvesztette ipari tevékenységének telephelyét, a felajánlott csereingatlan pedig nem volt alkalmas új telephelynek. Az alperes ezért köteles megtéríteni a másik telephely működtetéséhez szükséges összeget, amely megegyezik az elveszített telephely használati díjával. A sérelemdíj iránti követelését arra alapította, hogy a nyilvánosan foganatosított kilakoltatása során elszenvedett atrocitások megsértették az emberi méltóságát, az elszenvedett idegi megterhelés miatt pedig sérült az egészséghez való joga.

[3] Az alperes ellenkérelme elsődlegesen a per megszüntetésére, érdemben a kereset elutasítására és a felperes perköltségben marasztalására irányult. Hivatkozott arra, hogy a Fővárosi Ítéltábla a 9.Pf.20.012/2008/27. számú ítéletével már jogerősen elbírált a felperes keresettel érvényesített követelését. Érdemi védekezésében hangsúlyozta, hogy nem a jogelődje hozta a kisajátítási határozatot. Előadta, hogy a jogelődje akként vett részt a kisajátítási eljárásban, hogy cserelakást utalt ki a felperesnek, bontási engedélyt adott ki a kisajátított ingatlanra vonatkozóan, és elrendelte a korábbi tulajdonosok kiköltöztetésének végrehajtását. Érvelése szerint sem ő maga, sem jogelődje nem okozott kárt a felperesnek.

[4] Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 127.000 forint perköltséget. Kimondta, hogy a meg nem fizetett 588.000 forint kereseti illetéket az állam viseli. Ítéletének indokolásában rámutatott, hogy a Fővárosi Ítéltábla a 9.Pf.20.012/2008/27. számú ítéletével jogerősen befejeződött perben a felperes a követelését más tényekre - részben jövedelmének kiesésére, részben bírósági eljárások elhúzódására - alapította. Ebből azt a jogi következtetést vonta le, hogy nincs lehetőség a per megszüntetésére. Okfejtése szerint az alperes azért nem kötelezhető használati díj megfizetésére, mert ő a kisajátított ingatlan tulajdonosa, tulajdonjoga alapján pedig jogszerűen használja az ingatlant. A kártérítés iránti keresetet azért ítélte alaptalannak, mert a felperes nem jelölte meg, hogy az alperes vagy jogelődje konkrétan milyen magatartással okoztak kárt, és nem jelölte meg a havi 400.000 forint megfizetése iránti követelésének ténybeli alapját sem. Tényként állapította meg, hogy a kisajátításról az alperes jogelődje döntött. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy vizsgálható az alperes felelőssége a kisajátítással a felperesnek okozott károkért. Kifejtette, hogy a kisajátítás jogszerűtlenségét megállapító döntés létezését maga a felperes sem állította, ilyen határozat hiányában pedig nem állapítható meg a kisajátítás jogellenessége és az alperes kártérítési felelőssége. Álláspontja szerint a felperes az emberi méltóságának megsértése és az egészséghez fűződő jogának sérelme tekintetében sem tett tényelőadást, ezért az ezekre a jogsértésekre alapított kereseti kérelme is alaptalan.

[5] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatását, keresetének teljesítését, valamint az alperes első- és másodfokú perköltségben marasztalását, másodlagosan az ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Fellebbezésében sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte megfelelő súllyal az általa előadottakat, a tényállást nem tárta fel teljeskörűen, és nem folytatta le az általa indítványozott szakértői bizonyítást. Érvelése szerint részletesen előadta azokat a tényeket, amelyekre a kereseti kérelmeit alapítja, és pontosan megjelölte azt is, hogy mely magatartásokat tekinti jogellenes károkozó magatartásnak. Az volt az

álláspontja, hogy a kisajátítási eljárás nem zárult le, és fenntartotta azt az álláspontját, hogy a kisajátítás jogellenes volt, mert nem a jogszabályoknak megfelelően folyt le. Kiemelte, hogy a jogellenes kisajátítás folytán sérült az Emberi Jogok Európai Egyezményében védett, a tulajdon védelméhez fűződő joga. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a nemzetközi bíróság felperes kérelmének helyt adó ítéletét. Előadta, hogy a kisajátított ingatlan nemcsak a lakóhelyként, hanem vállalkozásának telephelyként is szolgált, a csereingatlan viszont telephelynek nem volt alkalmas. Kifejtette, hogy másik telephely bérlete aránytalan és teljesíthetetlen terhet rótt volna rá, ezért a kisajátítás következtében elvesztette a havi bevételét. Okfejtése szerint a kár összegének megállapítása szakkérdés, ezért az elsőfokú bíróság nem mellőzhette volna szakértő kirendelését. Eljárási szabálysértésként hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság nem biztosított neki megfelelő határidőt pártfogó ügyvéd igénybevitelére, és az új pártfogó ügyvéd kirendelésének bevétele nélkül hozott ítéletet. Az volt az álláspontja, hogy az erőszakos kilakoltatása következtében elvesztette a lakását és havi bevételét, ez pedig emberi méltóságának megsértéséhez és egészségének drasztikus megromlásához vezetett. Keresetének jogszabályi alapjaként a 2013. évi V. törvény (új Ptk.) 2:42. § (1) bekezdését, 2:43. §-át, 2:52. § (1) bekezdését és 6:548. § (1) bekezdését jelölte meg.

- [6] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását és a felperes másodfokú perkoltségben marasztalását indítványozta. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság megfelelően feltárta az irányadó tényállást, és helyesen alkalmazta a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket. Ismét hangsúlyozta, hogy nem jogelődje hozta a kisajátítási határozatot. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy jogelődjének magatartása nem volt jogellenes, ezért nem állapítható meg a kártérítési felelőssége. Kifejtette, hogy megszerezte a kisajátított ingatlan tulajdonjogát, tulajdonjoga alapján jogszerűen birtokolja az ingatlant, ezért nem köteles használati díjat fizetni. Érvelése szerint a felperes nem vagyoni kártérítés iránti keresete megalapozatlan és értelmetlen.
- [7] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelemben bírálta felül az elsőfokú ítéletet [Pp. 228. § (4) bekezdés].
- [8] A felperes fellebbezése megalapozatlan.
- [9] A felperes pártfogó ügyvédi képviselete az elsőfokú eljárásban biztosított volt - a felperesnek elegendő idő állt a rendelkezésére ahhoz, hogy jogi képviselő közreműködésével adja elő a keresete alapjául szolgáló tényeket, és fejtse ki a keresetét megalapozó jogi érveket. Erre figyelemmel az elsőfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt azzal, hogy a felperes korábbi pártfogó ügyvédje által előadott tények és felhozott jogi érvek alapján, az új pártfogó ügyvéd kirendelése előtt berekesztette a tárgyalást és ítéletet hozott. Az ítéltábla az elsőfokú bíróság eljárásában nem észlelt egyéb olyan lényeges eljárási szabálysértést sem, amely szükségessé tette volna az elsőfokú tárgyalás megismétlését, és ennek érdekében a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését.

- [10] A perbeli jogvita érdemben elbíráható volt a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján, ezért az ítélet az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján, a bizonyítás kiegészítése céljából sem találta indokoltnak.
- [11] Az ítélet az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást annyiban módosítja, hogy a felperes korábbi ingatlanának kisajátítását **Városi** Tanács VB Igazgatási Osztálya rendelte el az 1988. március 29-én kelt "1." számú határozatával. Az elrendelő hatóság jogutóda **Városi** Önkormányzata. A kisajátítás idején hatályos jogszabályok a kisajátítással kapcsolatban a bírói út igénybevételét nem tették lehetővé, csak a kártalanítás kérdésében hozott döntés bírósági felülvizsgálatára volt lehetőség. Felperes és volt házastársa a bírói utat igénybe vették, de a Pesti Központi Kerületi Bíróság 19.K.63.696/1996. számon a pert 11. számú végzésével megszüntette. A Fővárosi Bíróság 60.Kfv.34.221/1998/2. számú végzésével az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. A Legfelsőbb Bíróság pedig felülvizsgálati eljárásban 2000. március 16-án hozott Kfv.I.27.462/1996/16. számú határozatával a jogerős döntést hatályában fenntartotta.
- [12] Egyebekben az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az így megállapított tényállásból levont jogi következtetéseivel és érdemi döntésével az ítélet az ítélet is egyetértett, a döntés ítéletben kifejtett indokait azonban csak pontosításokkal és kiegészítésekkel osztotta az alábbiak szerint:
- [13] A felperes a havonta 400.000 forint megfizetése iránti kereseti kérelmének jogalapját elsődlegesen használati díjban, másodlagosan kártérítésben jelölte meg.
- [14] A lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény (Ltv.) 20. § (1) bekezdése értelmében a lakást jogcím nélkül használó, a jogosult részére lakáshasználati díjat (a továbbiakban: használati díj) köteles fizetni.
- [15] Ennek a törvényi rendelkezésnek az alapján a lakás jogalap nélküli használata kötelmi jogviszonyt hoz létre a használatra jogosult és a jogalap nélküli használó között, amelynek alapján a lakás használatra jogosult használati díjat követelhet a lakást jogalap nélkül használótól.
- [16] A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptké.) 1. § a) pontja kimondja, hogy ha e törvény eltérően nem rendelkezik, az új Ptk. rendelkezéseit a hatálybalépését (2014. március 15.) követően keletkezett tényekre és jogviszonyokra kell alkalmazni.

- [17] A Ptké. 50. § (1) bekezdése szerint, ha e törvény eltérően nem rendelkezik, az új Ptk. hatálybalépésekor fennálló kötelmekkel kapcsolatos, az új Ptk. hatálybalépését követően keletkezett tényekre az új Ptk. hatálybalépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.
- [18] Az alperes jogelődje az új Ptk. hatálybalépése előtt kezdte el használni a kisajátított ingatlant, azt az alperes használta az új Ptk. hatálybalépésének időpontjában, és folyamatosan használja azóta is. Ezért a Ptké. 1. § a) pontja és 50. § (1) bekezdése alapján a 2014. március 14-ig hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (rég Ptk.) rendelkezései alapján kell elbírálni, hogy az alperes köteles-e használati díjat fizetni a felperesnek.
- [19] Az Ltv. 20. § (1) bekezdése szerint az kötelezhető használati díj megfizetésére, aki a lakást (ingatlant) jogcím nélkül használja. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a kisajátított ingatlan tulajdonosa az alperes, aki a régi Ptk. 99. §-a alapján jogosult használni az ingatlant. Mivel az alperes nem jogcím nélkül, hanem a tulajdonjoga alapján használja az ingatlant, nem kötelezhető használati díj megfizetésére.
- [20] Az Ltv. 20. § (1) bekezdése alapján az követelhet használati díjat a lakás jogalap nélküli használójától, aki a lakás használatára jogosult. A felperesnek nincs olyan joga, amely alapján dologi jogi vagy kötelmi jogcímen jogosult lenne a kisajátított ingatlan használatára, ezért sem az alperestől, sem mástól nem követelhet eredményesen használati díjat.
- [21] Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy a felperes keresete használati díj jogcímen nem teljesíthető.
- [22] A felperes a kártérítés jogcímen előterjesztett keresetét részben a kisajátítás elrendelésének jogellenességére, részben pedig a kilakoltatásának jogszerűtlenségére alapította, károkozó magatartásként a kisajátítást és a kilakoltatása során őt ért atrocitásokat jelölte meg.
- [23] A Ptké. 54. §-a értelmében az új Ptk. szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre, valamint a kártalanításra vonatkozó rendelkezéseit a hatálybalépését követően tanúsított károkozó magatartás - ideértve a mulasztást is - esetén kell alkalmazni. Az új Ptk. hatálybalépése előtt megkezdődött, folyamatosan tanúsított károkozó magatartásra akkor is az új Ptk. hatálybalépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a károkozó magatartás befejezése, illetve a károk bekövetkezése a Ptk. hatálybalépése utáni időpontra esik.
- [24] Mind a kisajátítás elrendelésére, mind a felperes kilakoltatására az új Ptk. hatálybalépése előtt került sor, ezért a Ptké. 54. §-ára figyelemmel a régi Ptk. rendelkezései alapján kell elbírálni a felperes kártérítés iránti keresetét is.

- [25] A régi Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmében a kárt az köteles megtéríteni, aki okozta. E szabály alól kivétel, ha a törvény rendelkezése alapján a károkozó helyett más személy felelős a kárért.
- [26] A felperes korábbi ingatlanjának kisajátítását nem az alperes jogelődje, hanem a **Városi1** Tanács VB Igazgatási Osztálya rendelte el az 1988. március 29-én kelt "1." számú határozatával. Ebből az következik, hogy a felperes kisajátítás elrendelésével okozati összefüggésben esetlegesen keletkezett kárait nem az alperes okozta. Nincs olyan törvényi rendelkezés, amely alapján az alperest terhelné a felelősség a **Városi1** Tanács VB Igazgatási Osztálya által okozott károkért. Erre figyelemmel a kisajátítás elrendelésével okozott károk megtérítése iránti kereset elutasítása ebből az okból helytálló, tekintet nélkül a kisajátítás jogszerűségére. Az ítéltábla egyébként egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy a kisajátítást nem lehet jogellenesnek tekinteni, miután a kisajátítást elrendelő határozat bírósági felülvizsgálata iránti keresetet a hatályos jogszabályok alapján nem lehetett előterjeszteni, a kisajátítási kártalanítás kérdésében indult eljárás pedig jogerősen megszüntetésre került.
- [27] Tény, hogy a kilakoltatás végrehajtását az alperes jogelődje rendelte el, ezért vizsgálni kell az alperes felelősségét a kilakoltatással okozott károkért.
- [28] A kártérítési felelősség megállapításának elengedhetetlen feltétele a kár bekövetkezése. A felperes a perben állította, hogy a kilakoltatása jogszerűtlen volt, és a jogszerűtlen kilakoltatással okozati összefüggésben havonta 400.000 forint kára származott, de nem fejtette ki részletesen, hogy ez a kár konkrétan miből eredt, miként keletkezett.
- [29] A régi Ptk. 355. § (4) bekezdése szerint kártérítés címén a károkozó körülmény folytán a károsult vagyonában beállott értékcsökkenést és az elmaradt vagyoni előnyt, továbbá azt a kárpótlást vagy költséget kell megtéríteni, amely a károsultat ért vagyoni és nem vagyoni hátrány csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez szükséges.
- [30] A felperes a perben nem állította tényyszerűen, hogy a kilakoltatásával okozati összefüggésben havonta 400.000 forint összegű értékcsökkenés állt volna be a vagyonában, és a vagyonban bekövetkezett értékcsökkenés körében bizonyítékot sem jelölt meg. Nem állította azt sem, hogy a kilakoltatásával okozati összefüggésben havonta 400.000 forint költsége merült volna fel, és ebben a körben sem szolgáltatott semmilyen bizonyítékot. A felperes utalt ugyan arra, hogy a kilakoltatásával okozati összefüggésben jövedelemtől, mint vagyoni előnytől esett el, azonban nem közölt semmilyen, a kár bekövetkezésére, időpontjára, összegére vonatkozó konkrét tény, és ebben a körben sem jelölt meg bizonyítékot.

- [31] A perbeli jogvita elbírálása szempontjából jelentős, az érvényesíteni kívánt kár típusára, bekövetkezésére, időpontjára és összegére vonatkozó konkrét tények megjelölése nélkül az elsőfokú bíróság nem volt abban a helyzetben, hogy megállapítsa a bizonyításra szoruló tényeket, ezekről, valamint a bizonyítási teherről tájékoztassa a feleket, és bizonyítást folytasson le. Megfelelő tényelődás és bizonyíték hiányában nem állapítható meg a felperes kárának bekövetkezése, és az alperes nem kötelezhető kártérítés megfizetésére. Ezért az elsőfokú bíróság a felperes kártérítés iránti keresetét is megalapozottan utasította el. Mivel a kár bekövetkezése nem volt bizonyított, szükségtelen volt szakértői bizonyítás elrendelése a kár összegének meghatározása céljából.
- [32] A felperes az emberi méltóságának és az egészséghez fűződő jogának megsértése miatt érvényesített követelése jogcímét sérelemdíjként jelölte meg, a követelést azonban a Ptk. 54. §-a alapján szintén a régi Ptk. szabályai szerint, nem vagyoni kártérítés iránti igényként kellett elbírálni.
- [33] A nem vagyoni kártérítés a személyhez fűződő jogok megsértésének különös jogkövetkezménye; a nem vagyoni kártérítés eredményes követelésének előfeltétele valamelyik személyhez fűződő jog megsértése.
- [34] A felperes az emberi méltóságát és az egészségét sértő magatartásként a kilakoltatásának jogszerűtlenségét és a kilakoltatása során őt ért atrocitásokat jelölte meg. Valamely közigazgatási jogkörben foganatosított intézkedés jogszerűtlensége önmagában még nem okoz személyhez fűződő jogsérelemet. Ehhez olyan konkrét többléteényállás szükséges, amelynek az alapján megállapítható valamelyik személyhez fűződő jog megsértése. A felperes nem fejtette ki részletesen, hogy milyen atrocitások érték őt a kilakoltatása során, és nem jelölt meg olyan, az alperes jogelődje által tanúsított konkrét magatartást, amelyről megállapítható lenne, hogy a felperes emberi méltóságának vagy egészségének sérelmével járt. A felperes nem tett tényelődást arra vonatkozóan sem, hogy milyen egészségromlást szenvedett el. Emiatt az elsőfokú bíróság a személyhez fűződő jogok megsértése tekintetében sem volt abban a helyzetben, hogy bizonyítást folytasson le. Mivel nem állapítható meg, hogy az alperes jogelődje megsértette a felperes emberi méltóságát vagy egészségét, az alperes nem kötelezhető nem vagyoni kártérítés megfizetésére. Ezért az elsőfokú bíróság a nem vagyoni kártérítés iránti keresetet is megalapozottan utasította el.
- [35] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta, és az eredménytelenül fellebbező felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján másodfokú perköltség megfizetésére kötelezte. A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2020. október 29.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s.k.

. Lente Sándor s.k.
előadó bíró

a tanács elnöke

dr. Csóka István s.k.
bíró